

Bankanın aktifinde yer alan altın stoklarının ve pasifinde yer alan altın mevduat hesaplarının değerlemesi hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	E-64597866-105-15434
Tarih	14.09.2022

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığı

Mükellef Hizmetleri Grup Müdürlüğü

Sayı : E-64597866-105-15434

14.09.2022

Konu : Bankanın aktifinde yer alan altın stoklarının ve pasifinde yer alan altın mevduat hesaplarının değerlemesi hk.

İlgide kayıtlı özelge talep formlarınız ve eklerinin incelenmesinden, bankacılık faaliyeti ile iştigal ettiğiniz, bu çerçevede, altın yatırımı yapmakta olduğunuz ve müşterilerinizden altın mevduatı kabul ederek altın mevduat hesapları açtığınız, ... bilançonuzun aktifinde yer alan altın stokları ile pasifinde yer alan altın mevduat hesaplarının 213 sayılı Kanun kapsamında nasıl değerleneceğı hususunda tereddüt hasıl olduğundan bahisle konuya ilişkin Başkanlığımız görüşünü talep ettiğiniz anlaşılmaktadır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 64 üncü maddesinin (5) numaralı fıkrasında, "*Bu Kanuna tabi gerçek ve tüzel kişiler, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili*

hükümleri ile aynı Kanunun 175 inci ve mükerrer 257 nci maddelerinde yer alan yetkiye istinaden yapılan düzenlemelere uymak zorundadır. Bu Kanunun defter tutma, envanter, mali tabloların düzenlenmesi, aktifleştirme, karşılıklar, hesaplar, değerlendirme, saklama ve ibraz hükümleri 213 sayılı Kanun ile diğer vergi kanunlarının aynı hususları düzenleyen hükümlerinin uygulanmasına, vergi kanunlarına uygun olarak vergi matrahının tespit edilmesine ve buna yönelik mali tabloların hazırlanmasına engel teşkil etmez." hükümleri yer almaktadır.

Bunun yanı sıra, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun;

- 3 üncü maddesinde, "A) Vergi kanunlarının uygulanması: Bu Kanunda kullanılan "Vergi Kanunu" tabiri işbu Kanun ile bu Kanun hükümlerine tabi vergi, resim ve harç kanunlarını ifade eder.

Vergi kanunları lafzı ve ruhu ile hüküm ifade eder. Lafzın açık olmadığı hallerde vergi kanunlarının hükümleri, konuluşundaki maksat, hükümlerin kanunun yapısındaki yeri ve diğer maddelerle olan bağlantısı gözönünde tutularak uygulanır.

B) İspat: Vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti esastır.

Vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti yemin hariç her türlü delille ispatlanabilir. Şu kadar ki, vergiyi doğuran olayla ilgisi tabii ve açık bulunmayan şahit ifadesi ispatlama vasıtası olarak kullanılamaz.

İktisadi, ticari ve teknik icaplara uymayan veya olayın özelliğine göre normal ve mutad olmayan bir durumun iddia olunması halinde ispat külfeti bunu iddia eden tarafa aittir.",

- 258 inci maddesinde, "Değerleme, vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tespittir.",

- 259 uncu maddesinde, "Değerlemede, iktisadi kıymetlerin vergi kanunlarında gösterilen gün ve zamanlarda haiz oldukları kıymetler esas tutulur.",

- 262 nci maddesinde, "Maliyet bedeli, iktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veyahut değerinin artırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlara müteferri bilumum giderlerin toplamını ifade eder.

Aşağıda sayılan giderler de maliyet bedeline dâhil edilir:

a) İktisadi kıymetin iktisap edilmesi veya değerinin artırılması ile doğrudan ilgili; gümrük vergileri, gümrük komisyonları, yükleme, boşaltma, nakliye ve montaj giderleri,

b) İktisadi kıymetin iktisap edilmesi veya değerinin artırılması ile doğrudan ilgili; resim ve harçlar, noter, tapu, mahkeme, değer tespiti, danışmanlık, komisyon ve ilan giderleri,

c) İktisadi kıymetin finansmanında kullanılan kredilere ait faiz giderleri ve bunlara ilişkin kur farklarının; emtiada emtianın stoklara girdiği tarihe kadar, diğer iktisadi kıymetlerde ise iktisadi kıymetin envantere alındığı hesap döneminin sonuna kadar olan kısmı ile söz konusu kredilere ilişkin giderler (Faiz giderleri ile kur farklarının diğer kısımlarını maliyet bedeline ithal etmekte veya genel giderler arasında göstermekte mükellefler serbesttirler.),

ç) İktisadi kıymetin stoklara veya envantere alındığı tarihe kadarki depolama ve sigorta giderleri,

d) Gayrimenkullerde mevcut bir binanın satın alınarak yıkılmasından ve arsasının tesviyesinden mütevellit giderler.

Gayrimenkullerle doğrudan ilgili olması şartıyla, bunların envantere alındığı hesap dönemi sonuna kadar alınan hibeler maliyet bedelinden indirilir.

İktisadi kıymetin (emtia hariç) iktisap edilmesi veya değerinin artırılması ile ilgili olan özel tüketim vergisi, indirilemeyecek katma değer vergisi, banka ve sigorta muameleleri vergisi ile kaynak kullanımını destekleme fonunu maliyet bedeline ithal etmekte veya genel giderler arasında göstermekte mükellefler serbesttirler.

Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.",

- 265 inci maddesinde, "Mukayyet değer, bir iktisadi kıymetin muhasebe kayıtlarında gösterilen hesap değeridir.",

- 274 üncü maddesinde, "Emtia, maliyet bedeliyle değerlendirilir. Emtianın maliyet bedeline nazaran değerlendirme günündeki satış bedelleri % 10 ve daha fazla bir düşüklük gösterdiği hallerde mükellef, maliyet bedeli yerine 267 nci maddenin ikinci sırasındaki usul hariç olmak üzere, emsal bedeli ölçüsünü tatbik edebilir. Bu hüküm 275 inci maddede yazılı mamuller için de uygulanabilir.",

- 285 inci maddesinde, "Borçlar mukayyet değerleriyle değerlendirilir. Mevduat veya kredi sözleşmelerine müstenit borçlar değerlendirme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınır.",

- 289 uncu maddesinde, "Bu bölümde yazılı olmıyan veyahut yazılı olup da kendi ölçüleriyle değerlendirilmesine imkan bulunmıyan iktisadi kıymetlerden bina ve arazi vergi değerleriyle, diğerleri, varsa borsa rayici, yoksa mukayyet değerleri, o da yoksa emsal bedeliyle değerlendirilir."

hükümlerine yer verilmiştir.

Diğer taraftan, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin 2008-32/35 No.lu Tebliğin;

- 1 inci maddesinde, "Bu Tebliğin amacı, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karara göre bankalarca altın, gümüş ve platin depo hesabı açılmasına, altın, gümüş ve platin kredisi kullandırılmasına ve kıymetli madenler aracı kuruluşları tarafından yurt dışından kıymetli madenler kredisi sağlanmasına

ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir."

- 3 üncü maddesinde, *"Bankalar Türkiye'de ve yurt dışında yerleşik gerçek ve tüzel kişiler adına vadeli veya vadesiz olarak altın, gümüş ve platin depo hesabı açabilirler. Bu hesaplar, altın, gümüş ve platinin fiziken teslimi, yurtiçi ya da yurtdışı banka hesaplarından transferi veya bankalarca satış yapılmak suretiyle açılabilir."*

- 6 ncı maddesinde, *"Depo hesapları için bankalarca tespit edilecek oranlar üzerinden tahakkuk ettirilecek faiz veya kâr payları, hesaplarda altın, gümüş veya platin olarak izlenir. Faiz veya kâr payı ödemeleri altın, gümüş, platin veya bunların ödeme günündeki karşılığı Türk Lirası veya döviz cinsinden yapılabilir."*

- 7 nci maddesinde, *"Depo hesaplarından hesap cüzdanında kayıtlı altın, gümüş veya platin miktarının kısmen veya tamamen mudiye teslimi şeklinde ödeme yapılabilir. Banka ile mudi arasında varılacak anlaşmaya göre bankalarca altın, gümüş veya platin, ödeme günündeki değeri üzerinden satın alınabilir ve karşılığında mudiye Türk Lirası veya döviz ödenebilir."*

- 10 uncu maddesinde, *"Altın, gümüş veya platin alış ve satış fiyatları bankalarca, serbestçe tespit edilir."* düzenlemelerine yer verilmiştir.

Bu bağlamda, mezkur Kanunun üçüncü kitabının ikinci bölümünde yazılı iktisadi kıymetlerin değerlemelerinin aynı Kanunun 289 uncu maddesine göre yapılabilmesi ancak kendi ölçüsüyle değerlendirilmesine imkân bulunmaması halinde söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla, mezkûr Kanunda, altın mevduat hesaplarının değerlemesi konusunda özel bir hüküm bulunmamakla birlikte, söz konusu hesaplar banka açısından bir borç niteliği arz ettiğinden ve değerlemesinin de borçları için öngörülen değerlendirme ölçüsüne göre yapılabilmesi mümkün olduğundan, mezkûr Kanun uygulaması bakımından söz konusu hesapların değerlemesinde borçlar için belirlenen ölçünün kullanılması ve anılan Kanunun 285 inci maddesi uyarınca mukayyet değerle değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda bu borçların da değerlendirme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınacağı tabiidir.

Buna göre, 213 sayılı Kanun uygulaması bakımından;

- Bankanız nezdinde altın mevduat hesaplarının açılışında mukayyet değere esas olacak değerlerin tespitinde; bahsi geçen Tebliğin 10 uncu maddesine göre, bankalar altın alış ve satış fiyatlarını serbestçe belirleyebildikleri için, altının Borsa İstanbul A.Ş. Kıymetli Madenler Piyasası değerinin değil, mevduat hesabı açıldığında bankanız tarafından tespit edilmiş olan satış fiyatının dikkate alınması,

- Bankanız nezdinde açılan altın mevduat hesaplarının (fiziki teslimat olup olmadığı fark etmeksizin), bankanız açısından mevduat sözleşmesine dayanan bir borç niteliği taşıması nedeniyle, değerlendirme günlerinde (geçici vergi dönemleri ve hesap dönemi sonlarında) 213 sayılı Kanunun 285 inci maddesi

uyarınca mukayyet değerle değerlenmesi ve geçici vergi dönemi ve hesap dönemi sonundaki dönem için altın olarak hesaplanan faizin de mukayyet değere eklenmesi,

- Altın mevduat hesabının geri ödenmesi sırasında mukayyet değerle geri ödeme tarihinde bankanızın hesapladığı değer arasındaki farkın, gelir veya gider hesaplarına intikal ettirilmesi,

- Banka bilanonuzun aktifinde yer alan altın stoklarının, emtia niteliğinde olması nedeniyle, değerleme günlerinde (Kanunun 274 üncü maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi saklı kalmak üzere) maliyet bedeli ile değerlenmesi ve maliyet bedelinin mezkûr Kanunun 262 nci maddesine göre belirlenmesi, dolayısıyla satılmadığı sürece gelir veya gider hesaplarını etkilememesi

gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu zelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu zelge geçersizdir.

(***) Talebiniz zerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resm işlemlerde Resm Gazete metni esastır. — 18.09.2026